

seria de autor

OZ Amos

Serie coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Redactor: Raluca Popescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Iuliana Constantinescu, Carmen Petrescu

Tipărit la Fedprint

AMOS OZ
SOUMCHI
© Amos Oz 1978
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2014, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
OZ, AMOS
Sumki: o poveste despre dragoste și aventură /
Amos Oz; trad.: Ioana Petridean. –
București: Humanitas Fiction, 2014
ISBN 978-973-689-642-2
I. Petridean, Ioana (trad.)
821.411.16-32=135.1

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

Pentru Fania, Galia și Daniel

Prolog
DESPRE SCHIMBĂRI

În acest prolog vor fi menționate diverse idei, amintiri, comparații și concluzii. Toate cele enumerate mai sus pot fi la fel de bine trecute cu vederea, cititorul având posibilitatea de a sări direct la primul capitol, care reprezintă adevăratul început al poveștii noastre.

Totul se schimbă. Marea majoritate a cunoștințelor și a prietenilor mei, de exemplu, schimbă o locuință veche cu una nouă, schimbă între ei formule de salut precum „bună dimineața“, își oferă economiile în schimbul siguranței, sau invers, schimbă bicicletele pe motociclete sau chiar mașini, fac schimb de timbre și monede, își schimbă perdelele și profesiile, schimbă între ei scrisori, informații și idei, ba mai există și unii care schimbă zâmbete.

În cartierul Shaarei-Hesed a trăit pe vremuri un casier care în decurs de numai o lună de zile și-a schimbat și casa, și nevasta, și-a schimbat înfățișarea (și-a lăsat să-i crească o mustață roșcată și favoriți lungi, tot roșii), și-a schimbat numele mic și numele

de familie, dar și obiceiurile alimentare și de odihnă; pe scurt, a schimbat totul. Într-o bună zi, casierul nostru a devenit baterist într-un club de noapte. (Dar toate acestea nu au reprezentat de fapt o schimbare, semănând mai degrabă cu întoarcerea pe dos a unei șosete de către o mână experimentată, nu o schimbare, ci o transformare.)

În orice caz, în timp ce noi vorbim și filozofăm, până și lumea care ne înconjoară se schimbă: întreaga țară se scaldă încă într-o vară albastră și transparentă, este încă foarte cald, iar cerul de deasupra noastră fierbe, și cu toate acestea la apus poți simți fiorii tineri ai răcorii. Noaptea bate vântul, aducând cu el mirosul norilor. Iar frunzele încep, încetul cu încetul, să îngălbenească și să se usuce, albastrul mării este mai intens decât de obicei, pământul e mai închis la culoare, până și munții cei îndepărtați par a se îndepărta mai mult.

Totul.

Eu, pe vremea când aveam unsprezece ani și vreo două, trei luni, m-am schimbat de patru sau de cinci ori într-o singură zi. Aș putea începe povestea istorisindu-vă despre unchiul Tzemah sau poate despre Esti. Dar o prefer pe Esti.

Capitolul unu

IATĂ CUM ÎNFLOREȘTE
DRAGOSTEA

În acest capitol vă vor fi dezvăluite, în cele din urmă, câteva lucruri intime, care au fost păzite cu sfințenie până în ziua de astăzi, asemenea unei taine neîmpărtășite, lucruri privitoare la dragoste și la alte sentimente asemănătoare.

Pe strada noastră, strada Zaharia, locuia o fată pe nume Esti. O iubeam. Dimineața, în timp ce luam micul dejun, mestecând o felie de pâine, îmi spuneam în șoaptă: Esti. La care tata îmi răspundea imediat:

— Nu se mănâncă niciodată cu gura deschisă.

Seara spuneau despre mine:

— Copilul ăla nebun s-a încuiat din nou în baie și se joacă în apă.

Dar eu nu mă jucam cu apa, ci doar umpleam chiuveta, scriind apoi cu degetul numele ei pe suprafața vălurită. Uneori visam noaptea că Esti arată dintr-odată cu degetul spre mine în mijlocul străzii, strigând „Hoțul!“, „Hoțul!“, iar mie mi se face frică și încep să alerg, dar ea se repede în urma mea, cu toții mă urmăresc, Bar-Kohba Sukovolski și Goel

Germanski, și Aldo și Elie Weingarten, toată lumea, iar urmărirea continuă pe terenurile virane, lăsate în paragină, și prin curți, printre garduri și mormane de vechituri, printre ruine și alei, până când următorii încep să obosească rând pe rând și se lasă păgubași, și numai Esti continuă să alerge în spatele meu fără încetare, iar în cele din urmă rămânem doar noi doi și ajungem aproape simultan într-un loc îndepărtat, un grajd de lemn sau o spălătorie amenajată undeva la mansarda unei clădiri sau într-un ungher întunecos de sub casa scărilor, într-o casă străină, și în clipa aceea visul devine dulce și îngrozitor, iar din pricina rușinii mă trezesc și chiar plâng puțin, așa, în toiul nopții. Am scris două poezii de dragoste în carnetul negru pe care l-am pierdut în pădurea Tel Arza, și poate că este mai bine că l-am pierdut.

Dar ce știa Esti?

Esti nu știa nimic. Sau poate că știa și era uimită.

De exemplu: Odată am ridicat mâna în timpul orei de geografie, iar în clipa în care am fost poftit să vorbesc, am rostit de un ton apăsător:

— Lacul Hula mai este cunoscut și sub numele de lacul Sumki.

Desigur, toată clasa a izbucnit imediat într-un hohot de râs zgomotos și de necontrolat. Ceea ce spuseseam era cât se poate de adevărat, luasem informația

din Enciclopedie. Cu toate acestea, profesorul nostru, domnul Shitrit, încurcat pentru o clipă, m-a întrebat furios:

— Pe ce bază ai ajuns tu la concluzia aceasta?

Dar întreaga clasă izbucnise deja, cât o ținea gura:

— Sumki, Sumki, pe ce bază, Sumki. Iar domnul Shitrit se umflase la față, devenind roșu ca racul și urlând, cum îi era obiceiul:

— Să nu mai aud nici un sunet!

Apoi:

— Nici musca să n-o aud!

După cinci minute, spiritele s-au liniștit, dar eu am rămas cunoscut sub numele de Sumki până aproape de sfârșitul clasei a opta. Am povestit aici toate acestea fără a avea un motiv anume, ci mai degrabă pentru a scoate în evidență un detaliu – bilețelul pe care mi l-a trimis Esti la sfârșitul orei de geografie respective și pe care scrisese următoarele:

Nebunule, de ce trebuie să spui mereu lucruri care îți aduc numai neazuri? Încetează!

Iar în josul peticului de hârtie îndoise un colțișor pe care notase cu litere mult mai mici:

Dar nu are importanță. E.

Și totuși, ce știa Esti?

Esti nu știa nimic, sau poate că știa și era uimită. Mie cu nici un chip nu mi-ar fi trecut prin minte să-i strecor o scrisoare de dragoste în ghiozdan, așa

cum făcuse Elie Weingarten cu Norit, nici să o trimit la ea cu un mesaj pe Raanana, așa cum făcuse Tarzan Bamberger tot cu Norit.

Din contră: nu scăpam nici o ocazie să o trag de codițe. Iar primăvara îi lipeam fără încetare puloverul alb și fumos de scaun cu gumă de mestecat.

De ce?

Pur și simplu. De ce nu? Ca să vadă ea.

Îi răsuceam la spate mâinile delicate cu aproape toată puterea de care eram în stare, până când începea să mă înjure și să mă zgârie, dar niciodată nu a cerșit îndurare. Asta îi făceam lui Esti, ba chiar și altele mult mai rele – eu am fost acela care i-a inventat porecla Clementine (pe vremea aceea circula în Ierusalim o melodie englezească despre soldații britanici din Garnizoana Schneller: *Oh, my darling, oh, my darling, oh, my daaaarling Clementine!*), și în mod surprinzător fetele din clasa noastră au îmbrățișat ideea cu entuziasm, dovadă că și după aproape o jumătate de an, după ce trecuse deja totul, de Hanuka, încă o mai strigau pe Esti cu numele Tina, de la Clementina, care venea, de fapt, de la Clementine a mea.

Și Esti?

Ea a găsit pentru mine un singur cuvânt, pe care mi-l arunca de cum mă întâlnea, fiind primul lucru pe care mi-l spunea dimineața, chiar înainte de a fi apucat să o enervez în vreun fel:

— Scârbosule.

Sau:

— Împuțitule.

De vreo două sau trei ori am chinuit-o pe Esti atât de tare în pauza de la ora zece, încât i-au dat lacrimile. Din această cauză am fost pedepsit de către Hemda, profesoara noastră, dar am îndurat totul bărbătește, strângând din dinți.

Și astfel a înflorit dragostea, pur și simplu, fără că acest lucru să fie marcat de un eveniment special, până în prima zi după Shavuot¹. Esti plângea din cauza mea în pauza de la ora zece, iar eu plângeam din cauza ei noaptea.

¹ Sărbătoare care celebrează momentul primirii Torei de către evrei.

Cuprins

Prolog	
Despre schimbări	7
Capitolul unu	
Iată cum înflorește dragostea	11
Capitolul doi	
O inimă mare și largă	19
Capitolul trei	
Cine se va sui în muntele Domnului?	33
Capitolul patru	
Banii sau viața	45
Capitolul cinci	
Ducă-se totul pe pustii	61
Capitolul șase	
Totul e pierdut	73
Capitolul șapte	
O noapte de dragoste	85
Epilog	
Totul e bine când se termină cu bine	103